

A csillagokig és tovább...

Zajáczy György, a debreceni Agóra ismeretterjesztője

„Hosszú évtizedek vágya vált valóra azzal, hogy a csillagászzal pénzt kereshetek” – mondja Zajáczy György, aki már a legelső Kulturális Közfoglalkoztatási Programban is részt vett. A Debreceni Művelődési Központ közösségi munkásként betekintést nyert a rendezvényszervezésbe, a közösségi programok működésébe, és felvetette egy gyerekeknek szóló tudományos előadásorozat ötletét.

A művelődési központ vezetői fogékonyan bizonyultak a kezdeményezésre, így több helyszínen és egyre nagyobb gyakorisággal valósulhattak meg a csillagászati előadások, amelyek nagy sikert arattak a gyerekek körében.

– Én is gyerekként találkoztam először a csillagászzal – meséli Za-

jáczy György. – A Holdra szállás és az űrkutatás fogott meg. 1972-ben megalakult egy szakkör, amelynek középiskolásként alapító tagja voltam, később pedig vezetője lettem. Ez volt a „Magnitúdó”, amely ma már egyesületként működik. A közösség arról a mérőszámról kapta a nevét, amellyel a csillagok fényességét mérik. Diplomát programozó matematikusként szereztem, de később elvégeztem az ELTE Természettudományi Karán a csillagász ismeretterjesztő szakot is. A Kulturális Közfoglalkoztatási Program révén kerültem kapcsolatba az Agórával, amely Debrecenben – a nevében is jelzett – „Tudományos Élményközpontként” működik. Itt távcsöves bemutatókat és planetáris programokat egyaránt szerveztem, aminek az lett a következménye, hogy Somogyi Béla igazgató véglegesített. Ezzel valóra váltak az álmaim, sőt, az egyesületből másokat is munkatársamnak tudhatok, így közösen valószínűsítjük meg a programjainkat. Az eredmény: egy év alatt 14 ezer látogató és 700 rendezvény, csak a csillagászatról!

Szájítatva, csodálkozva, elragadtatva

6-7 éves kortól a nyugdíjasokig terjed azoknak a köre, akik megfordulnak az Agóra planetáriumában. Volt rá példa, hogy óvodás csoportokat is sikerült elvarázsolni. Az sem

ritka, hogy születésnap partikat szerveznek a gyerekeknek az Agórában, s tízen, tizenöten élvezik a csillagászati bemutatót.

– Szájítatva, csodálkozva és elragadtatva figyelik a gyerekek a kupola alatt modellezhető égboltot. Minden látványosságot ovációval fogadnak. Márpedig a digitális technika sokféle látványosságot tesz lehetővé. 5-10 perc alatt a holdfázisokat, hónapok mozgásait tudjuk megmutatni. Az égitesteket: miért és hogyan alakultak ki. Az égbolt információkkal van tele. Körbenézek, és itt is, ott is látok valami érdekeset. Megmutathatjuk egy rakéta indítását, vagy azt, hogy milyenek látszik a környezet az égből, a földről. Kimeríthetetlen ez a téma, az előadásokat kéthetente frissítem, és közben évtizedes terveket váltok valóra. A planetáriumban negyedévente újul meg a program.

Mindig az ünnepek is

Az előadások témáját hol a Napfogyatkozás, hol a Holdfogyatkozás, hol a csillagképek, hol pedig az ünnepek inspirálják.

– Amikor éppen nem dolgozom, vagyis nem előadást, bemutatót, szakköri vagy klubfoglalkozást, esetleg versenyre való előkészítést tartok, azon gondolkodom, mit lehetne még kitalálni, elmagyarázni, megmutatni. A „Vasárnapi tudomány” alkalmával

idén februárban a szökőnapról beszélgettünk a gyerekekkel. De állandó és fontos téma a napóra, az évszakok csillagképei, a fényszennyeződés, az üstökösök – az égi vándorok – és hogy milyen az élet az űrállomásokon. De mindig adnak témát az ünnepek is. Most például a Húsvét foglalkoztat, amely számos megközelítési lehetőséget ad: földrajzit (Húsvét-szigetek), történetit és csillagászatit egyaránt. Az előadásokat sok ötlettel, sőt, sok poénnal igyekszem vonzóvá tenni. Ha kell, „házhoz megyünk”, a planetáriumunk ugyanis mozgatható: kistelepüléseken is, iskolákban is felállítható olyan tereken, termekben, ahol egy 8 méter átmérőjű kupola elfér.

Zajác György büszke rá, hogy közösségi munkásként a Debreceni Művelődési Központ sok tagintézményében, így Józsan, a Csapókertben, a Homokkertben, Macson, az Újkerti Könyvtárban és az Újkerti Közösségi Házban is tartott előadást. Számos iskola, így a Bolyai János Öko-iskola, a Lorántffy Zsuzsanna, a Gönczy Pál, az Árpád vezér, a Petőfi Sándor és a Kinizsi Pál Általános Iskola voltak partnerek az általa kidolgozott programokban.

ZAJÁCZ GYÖRGY érdeklődését az űrkutatás és a csillagászat iránt a Holdra szállás keltette fel. 1972-ban alapító tagja volt az induló csillagászati szakkörnek. 1973-ban TIT előadói vizgát tett Kulin György és Guman István előtt. 1976 óta friss diplomásként vezetett a csillagászati szakkört, mely a kilencvenes években egyesületté alakult. 1989-ben elvégeztem az ELTE TTK-n a csillagász ismeretterjesztő szakot. A nyolcvanas-kilencvenes években személyi számítógépes planetáriumot fejlesztett, égi mechanikai számításokat vitt gépre. Észlelt változócsillagokat, fogyatkozásokat, üstökösöket, bolygókat, mély eget. Közösségével karöltve több mint százezer látogatónak mutatta be a csillagos égbolt érdekességeit előadásokon, távcsöves bemutatókon.

R. SIMOR KATALIN 1984-ben végzett magyar-népművelés szakon a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetemen, majd másoddiplomát szerzett a MŰOSZ Bálint György Újságíró Akadémiáján 1987-ben. Elsősorban a kommunikáció és a média területén végzett szakmai munkát az elmúlt három évtizedben. Újságíróként dolgozott országos és helyi lapok kulturális rovatában, a debreceni helyi televíziók és rádiók szerkesztő-műsorvezetőjeként, illetve PR-esként is. Hat évet tanított intézményi kommunikátor szakon a nyíregyházi főiskola kihelyezett, debreceni tagozatán. 2013 februárjától a Nemzeti Művelődési Intézet Hajdú-Bihar Megyei Irodájának módszertani referense. Munkája mellett három féléven át oktatott televíziós ismereteket a Debreceni Egyetem kommunikációs hallgatóinak. Szívesen vesz részt moderátorként, konferansziéként a Művelődési Intézet vagy annak Megyei Irodája, illetve Debrecen város rendezvényein.